

Starovekí Gréci

Sofoklesova tragédia Antígona sa odohráva v antických časoch, v starovekom Grécku, v meste Téby. Po prečítaní tohto diela si mnohí z nás urobili predstavu, akí vlastne boli Gréci v týchto časoch.

Vieme, že každý jeden Grék bol občanom svojej rodnej obce. V spojení s rodnou obcou bol základ jeho životnej stability. Službu pre obec cítil ako uplatnenie najvyššieho práva slobodného človeka. Ale zle nedobre bolo, keď občan, predovšetkým žena, ktorá nemala rovnaké právo ako muži, uprednostnil svoje vlastné právo – lásku k blížnemu pred právom obce, alebo pred príkazom vládcu. Aj vtedy, keď príkaz bol v rozpore s božskými zákonmi.

Citát - Antígona Ismene: „No ty, ak chceš, maj v neúcte, čo uctievať nám kázu bohovia.“

Ismena Antígona: „Veď ja to tiež mám v úcte, iba nie som schopná konať proti vôli obce.“

Čo som sa ja o nich dozvedel? Z jedného diela je veľmi ťažko analyzovať život v starovekom Grécku. Cez to všetko si myslím, že boli takí, ako sme aj my dnes. Vzdelaní, niektorí odvážni, niektorí zradcovia, niektorí hrdí, niektorí nerozvážny, tvrdohlaví a autoritatívni, váhaví a nesmelí, ale boli aj takí, ktorí svojou múdrosťou dokázali protirečiť zlu a neprávosti.

Ale predsa je rozdiel medzi nami. Starovekí Gréci uctievali viacerých bohov a riadili sa „nepísanými božskými zákonmi“, ktoré platia od dôb, kam nikomu pamäť nesiahala. Muselo byť naozaj v tých časoch ťažké, vyhovieť toľkým bohom a ctíť si ich zákony.

Hrdosť, súrodenecká láska, odvaha čeliť neprávu, ako aj obeta, to sú vlastnosti, ktoré autor spojil s hlavnou postavou svojho diela. Citát: „To dievča asi podedilo hrdosť po otcovi, nevie ustupovať zlu!“ „Smrť za čin, ktorý je milý bohom i ľuďom, je krásna smrť.“

Žena – Antígona, sa dokáže postaviť proti nespravodlivému rozhodnutiu vládcu Téb: „Nuž usudzovala som, že tvoj zákaz, vôľa smrteľníka, nemá takú silu, aby rušil nenapísané a neochvejné božie zákony.“

Aj v tých časoch boli ľudia váhaví a nesmelí, ktorí sa radšej podriadili väčšine, ako by mali bojovať za svoje názory. Tieto vlastnosti spojil autor s postavou Ismény:

„Musíme si uvedomiť, že sme iba ženy, ktorým neprislúcha biť sa s mužmi, navyše, ak máme dočinenia s vládou mocnejších, a treba poslúchať nie iba v tomto prípade – i v iných, hoci budú ešte bolestnejšie. Nech mi naši mŕtvi v ríši tieňov odpustia – no ja sa poddám presile a budem poslúchať tých, ktorí vedú mesto.“

Zásadovosť, tvrdohlavosť, nerozvážnosť, autoritatívnosť, krutosť, pýcha a strata morálky a citu voči svojim najbližším. Aj takíto boli starí Gréci. Citát: „Ak žije správne, podľa zákona, posvätného prísahou, je vlastní na osov, ale na jej záhubu, ak do zla padne ako do priepasti.“

Nedokázať prekonať svoju hrdosť a priznať si chybu znamená vždy najväčšiu stratu a bolesť pre seba samého. Citát: „Nebud' teda ďalej presvedčený, že je správne iba to, čo povieš ty, a iné nič. Nuž povol' radšej, pozmeň ten svoj krutý rozsudok !“

Múdrosťou, životnými skúsenosťami a úctou k božstvám oplývali predovšetkým starší ľudia. Nazývali sa veštcami. Ako si oni ctíli bohov, tak si ľudia ctíli ich a vážili si ich rozhodnutia, veštby. Boli si vedomí svojej moci, ktorá sa nachádza v schopnosti veštiť budúcnosť. Citát: „Nuž dobre, teda vedz, že slnko neopíše na nebesiach mnoho kruhov, a už budeš musieť za tých mŕtvych jedným mŕtvym z vlastnej krvi zaplatiť.“

Sofokles vo svojom diele poukázal na život starovekých Grékov, ktorí bol založený na konfliktoch medzi mocou a mocenskými zákonmi, mravnými princípmi a božskými zákonmi.